

Folketrygden- rettigheter ved yrkesskade

Månedens Trafikkskaddes magasin er dedikert yrkesskade, Vi har fått flere advokater til å gå igjennom ulike erstatningsrettslige spørsmål, og da hører det naturlig med at jeg går igjennom hvilke rettigheter en har etter folketrygdloven.

Trygdeytelsene ligger i bunnen, slik at erstatningen utgjør et supplement til de offentlige ytelsene. Du som skadelidt har en plikt til å uttømme de offentlige ytelsene før du krever erstatning av forsikringsselskapet for det overskytende tapet.

Ved erstatningsutmålingen gjøres det fradrag for trygdeytelsene. Ved individuell utmåling av erstatning for ervervstap gjøres det fradrag for sykepenger, rehabiliteringspenger, yrkesrettet attføring og uførepensjon. Ved utmåling av erstatning for utgifter, gjøres det fradrag for utgifter dekket av det offentlige. For de standardiserte erstatningspostene er det innbakt et fradrag for trygdeytelsene.

Hjemmel:

Vilkårene for å oppnå yrkesskadeytelser fra folketrygden finnes i Folketrygdlovens kap 13. I dette kapitlet finnes de generelle vilkårene for å oppnå godkjenning av yrkesskade og yrkessykdom, samt vilkårene for å oppnå menerstatning.

Som yrkesskadet har du rett til ytelser etter særskilte bestemmelser, disse er opplistet i § 13- 2.

Hvem er yrkesskadetrygdet?

Det er vilkår at arbeidsulykken har skjedd eller den skadelige påvirkningen har funnet sted mens du er yrkesskadedekket. Dette betyr at du må tilhøre en av de persongruppene som er nevnt i folketrygdloven §§ 13-6 til 13-13. De fleste arbeidstakergruppene er yrkesskadedekket gjennom sitt arbeidsforhold (obligatorisk yrkesskadedekket). Selvstendig næringsdrivende og frilansere må imidlertid tegne frivillig trygd for å få rett til yrkesskadedekning.

Hva anses som en yrkesskade?

Yrkesskadebegrepet fremkommer av folketrygdlovens § 13-3 og bestemmelsene gjelder både personskade, sykdom eller dødsfall som skyldes en arbeidsulykke.

Både fysiske og psykiske skader dekkes av yrkesskadebegrepet. Følgeskader til en godkjent yrkesskade (såkalt avledet eller sekundær skadefølge) kan også godkjennes som yrkesskade.

Yrkesskadebegrepet omfatter ikke belastningslidelser som over tid har utviklet seg i muskel- og skjelett- systemet. Det samme gjelder lidelser som har utviklet seg som følge av psykiske påkjenninger eller belastninger over tid.

Som arbeidsulykke regnes en plutselig og uventet ytre hendelse som medlemmet har vært utsatt for i arbeidet. Hvis en arbeidstaker kommer til skade ved en eksplosjon, slag, eller fallende gjenstander, er ulykkesmomentet klart tilstede. I slike tilfeller sier vi at det foreligger en markert ulykkeshendelse.

Men det markerte ulykkesmomentet behøver imidlertid ikke alltid være tilstede for at en skade skal kunne godkjennes som en yrkesskade.

Som arbeidsulykke regnes også en konkret tidsbegrenset ytre påkjenning eller belastning som er usedvanlig i forhold til det som er normalt i vedkommende arbeid. Ulykkesmomentet ligger

da i den usedvanlige påkjenningen, dvs en påkjenning som den trygdede ikke er forberedt på eller ikke kan unngå.

Skader oppstått i forbindelse med bæring, løft o.l vil i alminnelighet ikke godkjennes som yrkesskade med mindre det har inntruffet noe ulykkesartet eller trygdede må anses for å ha vært utsatt for en usedvanlig påkjenning som ligger utenfor arbeidets vanlige ramme.

Eksempler fra trygderetten hvor skaden er godkjent som yrkesskade:

- Hjelpepleier var alene med en hjertepasient som plutselig ség bevisstløs sammen på en stol. Hun forsøkte å få vedkommende til å sitte bedre på stolen mens hun tilkalte hjelp slik at de kunne få pasienten løftet opp i sengen og starte hjertemassasje. I forbindelse med dette løftet fikk hun akutte rygg smerter. Trygderetten fant at den plutselige og uberegnelige situasjon som oppstod medførte en ekstraordinær påkjenning for den ankende part, i og med at hun måtte handle raskt uten forberedende manøver for løft av "passiv" pasient. På denne bakgrunn fant retten at tilfellet måtte godkjennes som arbeidsulykke.
- Bussjåfør hjalp politiet med å løfte til siden en feilparkert bil som sperret veien. Rikstrygdeverket fant at det ikke forelå noe ulykkesmoment. Trygderetten fant under tvil å kunne godkjenne ryggskade som yrkesskade fordi han i den foreliggende situasjonen ble utsatt for en belastning utover det vanlige i sitt yrke som bussjåfør.

Du kan lese ytterligere om hva som ligger i ulykkesbegrepet og den siste tids rettspraksis i artikkelen "Arbeidsulykkesbegrepet i forandring?".

Er forsikringsselskapet bundet av folketrygdens vedtak mht godkjenning av en skade som yrkesskade?

Utgangspunktet er at forsikringsselskapet ikke er bundet av folketrygdens vedtak, og vurderer invaliditetsgrad, ervervsmessig uføregrad og utgiftsbehov på selvstendig grunnlag.

I praksis vil likevel folketrygdens fastsettelse av invaliditet – og uføregrad kunne tillegges vekt, og fastsettelsen vil med dette ofte være veiledende ved erstatningsutmålingen.

HTA (Hovedtariffavtale) kommune er bundet av trygdens godkjennelse av en skade som yrkesskade, mens HTA stat ikke nødvendigvis er bundet av trygdens vedtak.

Les mer om hovedtariffavtalene i artikkelen "Yrkesskadedekning under hovedtariffavtalene".

Krav til årsakssammenheng

Kravet om at personskaden eller sykdommen skal skyldes en arbeidsulykke innebærer at det må være årsakssammenheng mellom arbeidsulykken og skaden/sykdommen. En slik årsakssammenheng må fremstå som mest sannsynlig eller mest nærliggende. Det er ikke tilstrekkelig at årsakssammenheng er mulig eller ikke kan utelukkes.

Særfordeler:

Jeg vil her kun gå igjennom de viktigste særfordelene en yrkesskadd har innenfor de ulike trygdeytelsene.

Ønsker dere en oversikt over grunnvilkårene for de ulike ytelsene kan dere lese min artikkel i Trafikkskaddes magasin nr 6, 2006, "Ytelser fra folketrygden".

Stønad til helsetjenester, § 5-25.

Ved yrkesskade/ yrkessykdom ytes det full dekning for nødvendige utgifter til legehjelp, tannlegehjelp, fysikalsk behandling og legemidler, så lenge man oppfyller vilkårene for stønad etter §§ 5-3 til 5-24. Blant annet skal folketrygden for eksempel dekke egenandelen på lege, fysioterapi.

Sykepenger, § 8-55:

Ved sykepenger gjelder ikke krav om opptjeningstid, samt at sykepenger ytes minst ut fra det sykepengegrunnlaget vedkommende hadde på skadetidspunktet.

Rehabiliteringspenger og yrkesrettet attføring, uførepensjon §§ 10-18, 11-20, 12-18:

- Det kan ytes rehabiliteringspenger, attføringspenger og uførepensjon ved uføregrad ned til 30 %, (50 % er minstekravet i andre tilfeller).
- Grunnlaget for rehabiliterings- og attføringspenger samt tidsbegrenset uførepensjon settes ikke lavere enn antatt årlig arbeidsinntekt på skadetidspunktet.
- Det skal videre fastsettes en særskilt uføregrad for den del av uførheten som skyldes yrkesskade/ sykdom. Det skal ses bort fra uførhet som skyldes andre forhold enn yrkesskaden, når denne delen utgjør under 30 % av den totale uførheten.

Særskilt for varig uførepensjon:

Grunn- og tilleggspensjon reduseres ikke selv om man har mindre enn 40 års trygdetid og poengår.

Medvirkning:

Etter folketrygden foretas det ingen avkortning for medvirkning selv om skadelidte har medvirket til skaden ved egen skyld.

Menerstatning:

Folketrygdloven § 13-17 hjemler menerstatning ved yrkesskade. Menerstatning skal gi kompensasjon for ulemper av ikke- økonomisk art. Medisinsk invaliditet vil si den fysiske og/ eller psykiske funksjonsnedsettelsen som en bestemt skade eller sykdom erfaringsmessig forårsaker. Vilåret for å få menerstatning er at skaden/sykdommen er varig og betydelig.

Reglene for fastsettelse og utregning av menerstatning står i forskrift om menerstatning ved yrkesskade.

For å ha rett til menerstatning må den medisinske invaliditeten være minst 15 %.

Invaliditetsgraden fastsettes når medlemmet har gjennomgått hensiktsmessig medisinsk behandling og rehabilitering og tilstanden har stabilisert seg. Invaliditetsgraden fastsettes ut fra forskriftens medisinske invaliditetstabell.

Menerstatning kan tidligst innvilges 12 måneder etter skadetidspunktet.

Invaliditeten plasseres i en av ni grupper som betinger årlig menerstatning med andel av folketrygdens beløp på mellom 7% i laveste gruppe og 75 % i høyeste.

Meldefrist:

Folketrygdloven § 13-14 pålegger arbeidsgiver å sende skademelding til trygdekontoret når en arbeidstaker pådrar seg en skade/sykdom som kan gi rett til yrkesskadedekning. Dersom arbeidsgiver ikke overholder meldeplikten, kan arbeidstaker melde skaden selv.

For å ha rett til yrkesskadedekning er hovedregelen at skaden/ sykdommen må være meldt til trygdeetaten innen ett år etter at ulykken skjedde/ man ble klar over årsaken til sykdommen. Dersom meldefristen på 1 år er oversittet , kan ytelser etter reglene for yrkesskade innvilges ”når det er klart at forholdet er en yrkesskade, og det foreligger særlige grunner til at melding ikke er gitt i rett tid”.